

Офіційне тлумачення ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів» надано також і в Рішенні Конституційного Суду України від 10 листопада 2011 р. № 15-рп/2011 (справа про захист прав споживачів кредитних послуг).

Стосовно застосування положень ч. 3 ст. 267 ЦК слід зазначити таке.

Відповідно до частин 3 і 4 ст. 267 ЦК позовна давність застосовується лише за заявою сторони у спорі, зробленою до винесення рішення. Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови в позові.

Оскільки рішення по суті спору ухвалюється судом першої інстанції, а на стадії апеляційного провадження здійснюється лише перевірка законності й обґрунтованості рішення суду (ст. 303 ЦПК), то заява про застосування позовної давності може бути розглянута, якщо вона подана під час розгляду справи в суді першої інстанції.

Заява позивача про поновлення строку позовної давності (ч. 5 ст. 267 ЦК) не означає, що подана заява (відповідачем) про застосування позовної давності, тобто про сплив позовної давності, є наслідком відмови в позові, якщо він обґрунтований.

У разі якщо відповідач подав заперечення проти позову, пославшись на сплив позовної давності, то зазначена заява є підтвердженням того, що відповідач зробив заяву про застосування позовної давності.

Цей інформаційний лист погоджено суддями судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

**ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ
ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ
УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ
І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ
ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ
ЗЕМЕЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ
ВІД 16 СІЧНЯ 2013 Р. № 10-71/0/4-13**

Головам апеляційних судів областей,
міст Києва та Севастополя,
Апеляційного суду Автономної
Республіки Крим

Розглянувши лист голови Апеляційного суду Херсонської області щодо деяких спірних питань застосування норм земельного законодавства, судова

палата у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ зазначає таке.

Питання: Як співвідносяться між собою положення ст. 145 ЗК про примусове відчуження земельної ділянки, яка належить іноземному громадянину, та п. 15 розділу IX «Перехідні положення» ЗК про заборону відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення, і чи не порушуються гарантії права власності на земельну ділянку (ст. 153 ЗК) при примусовому відчуженні її за рішенням суду?

Відповідь: Суб'єктами права приватної власності на землю згідно зі ст. 80 ЗК визначено громадян України та юридичних осіб. Проте з урахуванням змісту ч. 2 ст. 81 та інших норм ЗК суб'єктами права приватної власності на землю визнаються також іноземні громадяни та особи без громадянства.

Зокрема, іноземні громадяни та особи без громадянства відповідно до ч. 2 ст. 81 ЗК можуть набувати права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення в межах населених пунктів, а також на земельні ділянки несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві приватної власності.

Відповідно до ч. 5 ст. 22 ЗК землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватись у власність іноземним громадянам, особам без громадянства, іноземним юридичним особам та іноземним державам.

Проте за змістом ч. 4 ст. 81, ст. 145 ЗК допускається, що земельні ділянки сільськогосподарського призначення ці особи також мають право набувати, однак лише у спадщину, і протягом року зобов'язані їх відчужити, оскільки успадковані земельні ділянки сільськогосподарського призначення не можуть перебувати у приватній власності осіб без громадянства або іноземних громадян. У разі невиконання цієї вимоги настають передбачені п. «д» ст. 143 ЗК наслідки, а саме: право власності на земельну ділянку може бути примусово припинене за рішенням суду.

Ураховуючи те, що право власності відповідно до ст. 125 ЗК виникає після одержання спадкоємцем земельної ділянки документа, що посвідчує право власності на земельну ділянку, та його державної реєстрації, після чого на зазначені правовідносини повністю поширюються гарантії права власності, то обчислення річного строку «добровільного» відчуження слід починати від часу одержання іноземним громадянином чи особою без громадянства державного акта на право приватної власності на земельну ділянку.

Отже, за відсутності факту «добровільного» відчуження іноземним громадянином чи особою без громадянства успадкованої земельної ділянки вона підлягає примусовому відчуженню.

При цьому п. 15 розділу IX «Перехідні положення» ЗК, яким встановлено заборону купівлі-продажу або іншим способом відчуження земельних

ділянок сільськогосподарського призначення, не поширюється на ці правовідносини, оскільки положення ч. 4 ст. 81 ЗК є імперативним.

Примусове відчуження здійснюється виключно на підставі відповідного судового рішення. При цьому позивачем у справах про примусове відчуження іноземцями чи особами без громадянства успадкованих земельних ділянок сільськогосподарського призначення можуть бути відповідні органи прокуратури в межах повноважень, визначених законодавством України.

За таких обставин буде дотримано гарантій права власності на земельну ділянку, передбачених ст. 41 Конституції України та ст. 153 ЗК, оскільки ніхто не може бути позбавлений права власності на земельну ділянку, крім випадків, передбачених законодавством України. Правові підстави та порядок припинення права власності на землю визначено, зокрема, статтями 143, 145 ЗК.

Інформаційний лист погоджено судьями судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ЦПК ВІД 16 СІЧНЯ 2013 Р. № 10-72/0/4-13

Головам апеляційних судів областей,
міст Києва та Севастополя,
Апеляційного суду Автономної
Республіки Крим

Розглянувши листа голови Апеляційного суду Луганської області про деякі спірні питання застосування норм цивільного процесуального права, судова палата у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ зазначає таке.

1. Питання: Чи може бути видано судовий наказ у разі, якщо заявлено вимогу про стягнення сум штрафних санкцій (пені), нарахованих згідно з додатковою угодою про надання послуг?

Відповідь: Питання застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулює наказне провадження, значною мірою висвітле-